

© Frank Miller, Lynn Varley

Kärsimysnäytelmä ilman sankareita

Otto Sinisalo

Frank Millerin (s. 1957) ja Lynn Varleyn Elektra elää -sarjakuvan asema klassikkona on kyseenalainen. Milleristä puhuttaessa nostetaan enemmän esille aiemmin julkaistu Yön Ritarin paluu, joka polttomerkitsi Millerin nimen amerikkalaisen mainstreamin lukijoiden tajuntaan. Elektra elää on kuitenkin eräänlainen rajapyykki hänen tuotantonsaan ja siksi kiinnostava.

Lakimies ja supersankari Matt Murdock näkee toistuvia painajaisia edesmenneestä rakkaastaan, salamurhaaja Elektrasta. Mutta kuten supersankaritarinoina usein, käy Elektra on palannut kuolleista, kannoillaan joukko kostoja janoavia okkultisia salamurhaajia.

Elektran monimutkainen, Millerin aiempiin Daredevil-tarinoihin pohjaava taustatarina on kuitenkin toissijainen. Elektra elää on kuvaelma rakkaudesta ja kuolemasta. Kehyskertomus näyttää olevan vain jonkinlainen välttämättömyys Millerille, joka liikuttaa tarinaa erilaisissa uissa ja harhamaailmoissa.

Verta hangella

Millerin taidot sarjakuvantekijänä ovat kiistämättömät. Hänen tapansa käyttää kovaksikeitettyä film noir -monologia ja

pidäkkeetöntä väkivaltaa kääntyi itseään vastaan ja muuttui melkein parodiaksi myöhemmissä Sin City -sarjakuvissa, mutta Elektrassa Millerin maneerit ovat komeimmillaan. Toimintakohtaukset ovat kuin halkeilevien ruumiiden, kuolevien korahdusten, hillittyjen ääniefektien ja pysäytetyn liikkeen rytmittämiä runoja. Edelleenkin dekompressoitulla kerronnalla kokeilevat yhdysvaltalaiset tekijät useimmiten vain jahtaavat Millerin pitkää varjoa.

Murdockin monologi harhailee tajunnanvirtamaisesti, mutta muodostaa punaisen langan, joka pitää kokonaisuuden koossa. Näyttävään A4-kokoon tehty sarjakuva on myös Millerin visuaalisesti näyttävimpiä töitä. Siinä hänen vuosia hiomansa piirrostyylillä kulminoitu

piirrosjälki on tarkempaa kuin aiemmin, kuvakulmat ovat kinemaattisempia ja ruutujako rohkeampaa. Pitkäaikaisen yhteistyökumppani Lynn Varleyn värit ovat sängen upeita: punaisen veren kontrasti valkoista lunta vasten, pastelliväriset ikonit hehkumassa pimeässä kirkossa. Omalla tavallaan Elektra elää on parhaan näköinen sarjakuva, jonka Miller ja Varley ovat tehneet.

Rakastajatar, neitsyt ja salamurhaaja

Muodoltaan albumi on lähes täydellinen, mutta entäpä sisällöltään? Kiehtovinta sarjakuvassa on kenties tapa, jolla nimihahmo esitetään. Elektran hahmo on varjostanut Millerin tuotantoa alusta asti.

I DON'T USE DRUGS. THEY WORK TOO WELL ON ME.

PARTLY, IT'S BECAUSE I HAVE AN UNUSUALLY SENSITIVE NERVOUS SYSTEM. BUT MOSTLY, IT'S BECAUSE I'M BLIND.

I LIVE IN A WORLD OF WHISPERS AND SHOUTS, OF SOFTS AND HARDS. IT'S A BEAUTIFUL WORLD, IN ITS WAY...

© Frank Miller, Lynn Varley

© Frank Miller, Lynn Varley

Jäähyväiset trikoille

Miller väistelee tarinassa supersankarielementejä suorastaan kainostellen. Jos lukija tietää, että Murdock on punaiseen paholaistrikooseen sonnustautuva yli-ihminen, vaikuttaa genre-elementtien karttaminen turhalta. Toisaalta, on vaikea kuvitella miten lukija, joka ei tunne hahmojen supersankarisarjakuva-taustaa, osaisi suhtautua kuolemattomia runoja ja sokeita akrobaatteja vilisevään tarinaan.

Siinä missä Yön ritarissa Miller käytti supersankarigenren konventioita hyödykseen, kääntäen niitä pääläelleen ja repien niitä auki, Elektra eläässä hän lähinnä kärsii niistä. Teos olisi voinut olla vahvempi ilman genreviittauksia mutta ilman niitä sitä ei välttämättä olisi koskaan julkaistu.

Elektra elää on merkittävä teos, oudolla kuvastolla ladattu sarjakuva, joka riippuu genren asettamista odotuksista vastaan. Sitä voi pitää eräänlaisena Millerin jäähyväisinä supersankareille. Lopussa Murdock, kasvot arpisina ja popliinitakki päällään, jättää viimeiset jäähyväiset elämänsä rakkaudelle. Kuva on kuin suoraan ensimmäisestä Sin Citystä, arpinen Marv kaipaamassa idoloitua tyttöä. Taakse jää vain kaiken puhdistava tuli.

Frank Miller, Lynn Varley: Elektra elää
Käännös: Lawri Narinen
Tekstaus: Anne Maj-Britt
SEMIC 1994

Frank Miller, Lynn Varley:
Elektra Lives Again
EPIC 1990

Millerin ensimmäisessä julkaistussa sarjakuvassa "Call it Karma" (1976) esiintyy hahmo nimeltä "Electra", Elektra ilmestyi myöhemmin Daredevilin sivuhenkilöksi ja on jatkanut elämäänsä Millerin Sin City -sarjakuvan ninjanaisissa. Hahmoksi, jolla on niinkin pitkä historia, on Elektralla hämmentävän vähän luonnetta. Elektra eläässä hahmo on pelkkä peili, joka määrittellään muiden hahmojen halujen kautta. Murdock haluaa rakastaa häntä, Murdockin viholliset haluavat surmata Elektran.

Millerin Elektra on myös hämmentävän fetisistinen olento. Hahmo kuvataan avoimen seksuaaliseksi, mutta hän ei edes kosketa ketään paitsi tappaakseen. Elektra on paha, ja Murdockin unissa häntä rangaistaan väkivaltaisesti. Häkellyttävässä loppukohtauksessa Elektra lunastaa syntinsä kuin kohtalokas nainen vain voi: kuoleamalla uudelleen. Tämän hän tekee pukeutuneena nunnan valkoiseen kaapuun!

Tutkimalla teosta tietyssä valossa voi nähdä Millerin timantissa hämmentäviä

misogynian säröjä. Elektra ei ole neitsythuora, vaan neitsytsalamurhaaja, koskematon femme fatale, saavuttamaton himojen kohde, jolle ei tarinassa sallita inhimillisiä ominaisuuksia tai onnellista loppua.

Taivaassakin on kylmä

Elektra elää-albumin vähemmän ilmeistä symbolismia on toistuva uskonnollisen kuvaston käyttö. Tarinan taistelut tapahtuvat hautausmailla ja kirkkoissa; Murdock tilittää tuntojaan papille; kun ikkunat särkyvät, nekin muodostavat ristejä. Koko ajan ollaan kuin Jumalan valvovan silmän alla. Murdock ja Elektra vuodattavat kumpikin verta ja kärsivät kuin Kristus ikään. Jonkinlaista perikatolilaista pessimismää on aistittavissa sarjakuvasta, varsinkin sen melankolisesta lopusta: Taivaassakin on kylmä. Kiinnostavaa onkin nähdä, mitä syntyy kun Miller saa lopulta valmiiksi sarjakuvansa Jeesusuksesta.

© Frank Miller, Lynn Varley

